

1) Ὁ μὴ ἔχων ἢ μὴ φορῶν μανίκαν, ἥτοι χειριδωτὸν ἔνδυμα Μεγίστ. : Παροιμ.

*Ἦσαν ἑ ἀμαλλες μαλλιά τσ' ἑ ἀπλυντες σαπούνια,
ἦσαν τσ' ἑ ἀμανίκοτες μανίτσες τσ' ἐφορέσαν*

(ἐπὶ ἀναξίων ἢ ἀνθρώπων κατωτάτης κοινωνικῆς τάξεως ἀπροσδοκῆτως πλουτησάντων ἐκ κληρονομίας ἢ ὅπωςδὴ-ποτε ἄλλως). Πβ. ἀκαμισίαστος, ἀκάμισος, ἀκαμίσωτος. 2) Μεταφ. πτωχός, δυστυχής Μεγίστ. Πόντ. (Οἶν.) — Λεξ. Ἡπίτ. : Φρ. Ἀκλερος κὶ ἀμανίκοτος (ἐπὶ ἐσχάτης πενίας) Οἶν. || Παροιμ. φρ. Ἀς δουλεύουν ἑ μανικωμένοι γιὰ τοὺς ἀμανίκοτους (ὅτι οἱ πλούσιοι θὰ τρέφουν ἢ ὀφείλουν νὰ τρέφουν τοὺς πτωχοὺς) Μεγίστ. Συνών. ἀκληρος 2, ἔρημος, κακόμοιρος, κακορρίζικος, μίζερος.

ἀμάνιστος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ.) — Λεξ. Κομ. Λάουνδ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μανιστός < μανίζω. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

1) Ὁ μὴ καταληφθεὶς ὑπὸ λύπης Πόντ. (Τραπ.) 2) Ὁ μὴ καταληφθεὶς ὑπὸ ὀργῆς, ἀόργητος Λεξ. Κομ. Λάουνδ.

ἀμανιτάγκαθο τό, ἀμάρτ. ἀμανιτάγαθο Πάρ. (Παροιμ.) ἀμαν'τάγαθο Πάρ. (Λεῦκ.) ἄμανιτάγαθο Πελοπν. (Τρίκκ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμανίτης καὶ ἀγκάθι.

Εἶδος ἀκανθώδους φυτοῦ.

ἀμανιταρξά ἡ, Πάρ. ἀμανιταρὲ Δ.Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμανίτης καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -αρξά, περὶ ἧς πβ. λ. ἀβγαρέα.

1) Οἱ ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης δύο ἢ τρεῖς συμφυόμενοι μύκητες Πάρ. 2) Τόπος, ἐνθα φύονται μύκητες Δ.Κρήτ. Συνών. ἀμανιτξά, ἀμανιτότοπος.

ἀμανιτξά ἡ, ἀμάρτ. ἀμανιτξά Κρήτ. (Γέργερ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμανίτης καὶ τῆς περιεκτικῆς καταλ. -ξά.

Ἀμανιταρξά 2, ὁ ἰδ.

ἀμανίτης ὁ, Κρήτ. (Βιάνν. Γέργερ. κ. ἄ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Νίσυρ. Πάρ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. κ. ἄ.) Χίος (Νένητ. κ. ἄ.) ἀμάνιτας Κῶς Πάρ. ἀμάν'τας Πάρ. (Λεῦκ.) ἀμανίκης Χίος (Μεστ.) ἀμονίτης Χίος (Πυργ.) ἄμανίτης Ἀνδρ. Εὔβ. (Κύμ.) Κίμωλ. Κρήτ. Κύπρ. Κωνπλ. Ρόδ. Σάμ. Σίφν. Σῦρ. ἄμανίτος Μέγαρ. ἄμάνιτας Κύθν. ἀμανίτης Κρήτ. (Ρέθυμν. κ. ἄ.) ἀμανίτα ἡ, Πελοπν. (Ἀρκαδ. Γορτυν. κ. ἄ.) ἄμανίτα Ἀθῆν. Β.Εὔβ. Πελοπν. (Κλουτσινοχ. Τρίκκ.) κ. ἄ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀμανίτης. Ὁ τύπ. ἀμάνιτας κατὰ μεταπλασμόν, περὶ οὗ ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 1,190. Τὸ δμάνίτης μετὰ προθετ. ο ἐκ τοῦ ἄμανίτης. Ὁ τύπ. ἄμανι-τος διὰ μεταπλασμόν. Πβ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,3 καὶ ἐν Ἐπιστ. Ἐπετ. Πανεπ. 12 (1915/6) 3. Τὸ ἄμανίτης καὶ παρὰ Βλάχ.

1) Φυτὰ διάφορα τοῦ γένους ἀγαρικοῦ (agaricus) τῆς τάξεως τῶν μυκήτων (fungi), μύκητες ἐνθ' ἄν. : Ὁ δεῖνα ξαφνικὰ προβαίρνει σὰν τὸν ἀμανίτη Κρήτ. Φτῶειάνω ἄμανι-τες μὲ τυρὶ τῶαί μὲ βούτυρο Κλουτσινοχ. || Ἄσμ.

Ἀμανίτη, κουκουλλίτη, δεῖξε μου τὸν ἀδερφό σου,
μὴ βγάλω τὸ σπαθάκι μου νὰ κόψω τὸ λαιμό σου

(ἐμφδ. πρὸς εὐρεσιν μυκήτων) Κρήτ. Συνών. μανιτάρι. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Μανίτης καὶ ὡς ἐπών. Κρήτ. 2)

Ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν λωποδυτῶν χρηματοφυλάκιον πλήρες καὶ ἐξωγκωμένον πολλαχ. β) Εἶδος λωποδυτικῆς μεθόδου πρὸς ἀφαίρεσιν χρημάτων διὰ χρηματοφυλακίου Πελοπν. (Κλουτσινοχ.) : ἄμανίτα μου ἄκανες (μὲ ἐξηπάτησες διὰ τῆς μεθόδου τοῦ ἀμανίτου). Συνών. μανιτάρι, πορτοφόλι.

ἀμανιτοθέμι τό, Ρόδ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμανίτης καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -θέμι. Πβ. ΓΧατζιδ. ἐν Ἀθηνᾶ 22 (1910) 245.

Μέγα πλῆθος, ἀφθονία μυκήτων.

ἀμανιτολόγος ὁ, Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμανίτης καὶ τοῦ -λόγος, περὶ οὗ ὡς παραγωγικῆς καταλ. ἰδ. ΓΧατζιδ. ἐν Ἀθηνᾶ 22 (1910) 247.

Ὁ συλλέγων ἀμανίτας, ἥτοι μύκητας.

ἀμανιτολογῶ Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμανιτολόγος.

Συλλέγω μύκητας.

ἀμανιτότοπος ὁ, ἀμάρτ. ἄμανιτότοπος Θήρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμανίτης καὶ τόπος.

Τόπος, ὅπου φύονται μύκητες. Συνών. ἀμανιταρξά, ἀμανιτξά.

ἀμανιτόφουσκα ἡ, Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀμανίτης καὶ φούσκα.

Εἶδος εὐτελοῦς μύκητος.

ἀμάννωτος ἐπίθ. Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μάννωτος < μάννω.

Ὁ στερούμενος μητρὸς, ἀμήτωρ ἐνθ' ἄν. : Γνωμ.

Ἀκύρωτος κὶ ἀμάννωτος καὶ ὀρφανός 'ς σὸν κόσμον (ἐπὶ πλήρους ὀρφανίας) Σάντ. Συνών. πεντάρφανος. Πβ. ἀκύρωτος.

ἀμανοῦσα ἡ, Χίος

Θηλ. τοῦ ἐθνικοῦ ὄν. *Ἀμανούσης (ἀπὸ τοῦ ὀρο-πεδίου Ἀμανή). Πβ. ἀμανή.

Εἶδος ἀγρίου λαχάνου.

ἀμάντα ἡ, Κύπρ.

Πιθανῶς ἐκ τοῦ Γαλλ. *amende* = χρηματικὴ ποινή. Πβ. ΣΜενάρδ. ἐν Ἀθηνᾶ 12 (1900) 374. Ἦδη ἐν χειρογρ. τοῦ 17ου αἰῶνος ἀμάντα = χάρις, ἔλεος. Ἰδ. Λαογρ. 8 (1921/5) 147.

Ἦσυχία, συνήθως μετὰ τῶν ρ. ἔχω καὶ βροῖσκω : Μακάρι ν' ἀπέθανα νὰ βρεν ἡ ψυχή μου ἀμάνταν ! Ἐν ἔδει μῆτε παμὸν μῆτε ἀμάνταν.

ἀμάνταλος ἐπίθ. Πόντ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ οὐσ. μάνταλος.

Ὁ στερούμενος μανδάλου.

ἀμαντάλωτα ἐπίρρ. πολλαχ. ἀμαδάλωτα Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀμαντάλωτος.

Χωρίς νὰ ἔχη μανδαλώσει τις, συνήθως μετὰ τῶν ρ. ἔχω καὶ ἀφίνω : *Ἐχω ἀμαντάλωτα τὸ σπῆτι (δὲν ἔχω μανδαλώσει τὴν θύραν τῆς οἰκίας). *Ἀφίνω ἀμαντάλωτα.

ἀμαντάλωτος ἐπίθ. πολλαχ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ.) ἀμαδάλωτος πολλαχ. ἀμαντάλουντους βόρ. ἰδιώμ. ἀμαδάλουντους πολλαχ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ ἐπιθ. *μανταλωτὸς <μανταλῶνω. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Ὁ μὴ διὰ μανδάλου κλεισθεὶς, ὁ μὴ μανδαλωθεὶς, ἐπὶ θύρας καὶ παραθύρου ἔνθ' ἀν. : Θύρα ἀμαδάλωτη Θράκ. (Σαρεκκλ.) Τὴν πόρταν ἀμαντάλωτον ἐφέκε (ἄφησεν) Κοτύωρ.

ἀμαντάνιστος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀμαντάνιστους Στερελλ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μαντανιστὸς <μαντανίζω.

Ὁ μὴ κατεργασθεὶς ἐν τῷ ὕδατι διὰ τῆς λεγομένης νεροτριβῆς, ἐπὶ μαλλίνου ὑφάσματος.

ἀμαντάριστος ἐπίθ. σύνηθ. ἀμαδάριστος πολλαχ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μανταριστὸς <μαντάρω κατὰ τὰ ἐκ τῶν εἰς -ίζω ρ. παραγωγή.

Ὁ μὴ ἔχων τὰς ἐκ τῆς φθορᾶς ὁπὰς ἐπιδιωρθωμένας διὰ πλέγματος ἐκ νήματος, ἐπὶ ἐνδυμάτων : Κάλτσες ἀμαντάριστες. Πονκάμισο ἀμαντάριστο.

ἀμαντζίριστος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) ἀμαντζίριγος Πόντ. (Σάντ. Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μαντζιριστὸς <μαντζιρίζω.

1) Ὁ μὴ φαγὼν φαγητὸν ἀπηγορευμένον ἐν ἡμέρᾳ νηστείας, ὁ μὴ καταλύσας τὴν νηστείαν ἔνθ' ἀν. : Ἀμαντζίριγος εἶμαι Πόντ. (Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) Συνών. ἀμύλωτος. 2) Ὁ μὴ περιλαβὼν λιπαρὰ ἐδέσματα, ἐπὶ σκεύους μαγειρικοῦ ἔνθ' ἀν. : Ἀμαντζίριγα εἶν' τὰ σκευᾶ (τὰ σκευῆ εἶναι καθαρὰ, δὲν ἔχουν μανθῆ ὑπὸ γάλακτος, κρέατος κτλ.) Τραπ. Χαλδ.

ἀμαντζούλωτος ἐπίθ. Πόντ. (Σάντ. Χαλδ. κ. ἀ.) ἀμαντζόλωτος Πόντ. (Κοτύωρ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μαντζουλωτὸς <μαντζουλώνω.

Ὁ μὴ ρυπανθεὶς διὰ τροφῶν, καθαρὸς, ἐπὶ μαγειρικοῦ σκεύους ἔνθ' ἀν. : Ἐμαντζούλωσεν ὁλᾶ τὰ σκευᾶ, ἔναν ἀμαντζούλωτον *κ' ἐφέκεν (δὲν ἄφησε) Χαλδ.

ἀμαντήλωτος ἐπίθ. Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μαντηλωτὸς <μαντηλώνω.

Ὁ μὴ λαβὼν κατὰ τὸν γάμον ὡς δῶρον μανδήλιον.

ἀμαντος ἐπίθ. Χίος — Λεξ. Βλαστ. 18

Πιθανῶς ἐκ τοῦ οὐς. ἀμάντα κατὰ τὸ ἀντίστροφον σχῆμα ἡ συχία - ἡ συχος κττ.

Ὁ οὐχὶ ζωηρός, ὁ ἀπράγμων. Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών.

ἀμάντριστος ἐπίθ. ἐνιαχ. — Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. (λ. ἀμάνδριστος) Ἐλευθερουδ. (λ. ἀμάνδριστος) ἀμάδριστος ἐνιαχ. ἀμάδριστους Ἰμβρ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μαντριστὸς <μαντριζώ.

Ὁ μὴ εἰσαχθεὶς εἰς μάνδραν ἔνθ' ἀν. : Ἀμάδριστον κομπάδ' Ἰμβρ. || Φρ. Γουρούφ' ἀμάδριστον! (ἐπὶ ἀνθρώπου λίαν ἀγροίκου καὶ ἀγενοῦς) αὐτόθ. Πβ. ἀμάντρωτος.

ἀμάντρωτος ἐπίθ. σύνηθ. ἀμάδρωτος πολλαχ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μαντρωτὸς <μαντρώνω.

Ὁ ἄνευ μάνδρας, ἥτοι τοίχου, περιβόλου, ἀτοίχιστος ἔνθ' ἀν. : Ἀμάντρωτο οἰκόπεδο σύνηθ. Πβ. ἀμάντριστος.

ἀμαντωσιὰ ἡ, Λεξ. Βλαστ.

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀμαντώνω. Πβ. ἄμαντος.

Ἀδεξιότης. Συνών. ἀτζαμωσύνη.

ἀμάνωτος ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. μανωτὸς <μανώνω.

Ὁ μὴ ρυπανθεὶς δι' αἰθάλης ἔνθ' ἀν. : Χαλκὸν ἀμάνωτον (χαλκὸν=χαλκοῦς λέβης) Χαλδ. Σέρε ἀμάνωτα αὐτόθ. || Γνωμ. Τὸ φουρνὶν ποιὸς σπογγίζ' ἀμάνωτος *κ' ἀπομέν' (*κ' ἀπομέν' ἀντὶ *κὶ ἀπομέν' = δὲν μένει) Κοτύωρ.

ἄμαξα ἡ, λόγ. κοιν.

Τὸ ἀρχ. οὐς. ἄμαξα.

1) Ὁχημα συρόμενον ὑπὸ ἐνὸς ἢ δύο ἵππων καὶ χρησιμεῖον πρὸς μεταφορὰν ἀνθρώπων κοιν. : Πήγαμε μὲ τὴν ἄμαξα περίπατο. || Φρ. Ψάλλω τὰ ἐξ ἀμάξης (ἐξυβρίζω). Ἐκ τῆς ἀρχ. φρ. «τὰ ἐξ ἀμάξης». Πβ. ΝΠολίτ. Παροιμ. 2,134) κοιν. Συνών. καρρότσα. 2) Παιδιά παιζομένη ὡς ἐξῆς. Τρία παιδιά κρατούμενα ἐκ τῶν χειρῶν σχηματίζουν κύκλον. Τὸ ἐν τούτων, τὸ ἄλογο, χωρὶς νὰ ἀποσπάσῃ τὰς χεῖρας διέρχεται ὑπὸ τὸ σύμπλεγμα τῶν χειρῶν τῶν δύο ἐτέρων, οἱ δὲ παῖκται οὕτω συμπεπλεγμένοι βαδίζουν καὶ φωνάζουν συνεχῶς «περὶ ἡ ἄμαξα!». Ἐνίοτε ἐπὶ τῶν οὕτω συμπεπλεγμένων χειρῶν αὐτῶν ἐπικάθηται τέταρτον παιδίον. Ὅταν θέλουν νὰ γίνῃ ἡ ἄμαξα δίππος, προσλαμβάνεται καὶ πέμπτον παιδίον, τότε δὲ διέρχονται δύο ὑπὸ τὰς συμπεπλεγμένας χεῖρας τῶν δύο ἐτέρων Σάμ. (Μαυραντζ.)

Πβ. ἀμάξι.

ἀμαξάδα ἡ, σύνηθ.

Ἐκ τοῦ οὐς. ἄμαξα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.-άδα (II).

1) Ἡ δι' ἀμάξης μετάβασις ἀπὸ τόπου τινὸς εἰς ἕτερον, κυρίως πρὸς διασκέδασιν : Ὡραία ἀμαξάδα ἦταν αὐτὴ ποῦ κάναμε. 2) Ἐπιρρηματ., ἐφ' ἀμάξης : Πάμε ἀμαξάδα. Συνών. καρροτσάδα.

ἀμαξάδικος ἐπίθ. Ἀθῆν. κ. ἀ. — Λεξ. Περίδ. Ἡπίτ. Ἐλευθερουδ.

Ἐκ τοῦ οὐς. ἄμαξα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.-ικός ἀπὸ τοῦ θέμ. τοῦ πληθ. ἀμαξάδες.

1) Ὁ ἀνήκων εἰς ἄμαξαν, ὁ κατάλληλος δι' ἄμαξαν ἔνθ' ἀν. : Ἀλογα ἀμαξάδικα Ἀθῆν. 2) Τὸ οὐδ. ἀμαξάδικο οὐς., μέρος, ὅπου κατασκευάζουν ἀμάξας, ἀμαξοπη-

